

4.2 PETER TORNQUIST: Q/CARVING 2005-2008

Peter Tornquist avsluttet sitt kunstneriske stipendiat om komposisjon og improvisasjon høsten 2006, og dette verket er også en sentral del av hans stipendiatarbeid.

Prosessen startet juni 2005 på NMH. Vi møtes over en kopp kaffe og Peter spilte lydfiler for meg til inspirasjon for det han ønsket å lage. Jeg responderte positivt på dette og gledet meg over at Peter ville lage et stykke til kvarttonemarimbaen. Jeg kjente ikke særlig mye til hans musikk eller prosjekt, men var glad for at han ville skrive for mitt prosjekt. Vi avtalte at han skulle lage et verk til meg og min kvarttonemarimba. Dette skulle fremføres på Ultimafestivalen 2005 i oktober.

Jeg fikk noter i august på noen lange remser med vanskelige noter og rytmikk. Del 1A med hurtige rytmiske motiver i bassregistret. Del 1B med hurtige rytmiske fraser i det lyse registret. Jeg øvde og øvde i to uker på disse vanskelige rytmene og tonehøydene som lå veldig dårlig til på instrumentet. Peter kom innom med en opptaker og ba meg spille disse, og jeg måtte innrømme at det var ikke mulig å få til i det høye tempoet. Han responderte, ”slapp av og spill noe som ligner, noe slik som du ville gjort dersom du kunne bestemme” Jeg hadde vanskelig for det og bet tennene sammen, og tok fart. Han tok opp. Jeg knotet og knotet, og frustrasjonen steg til himmels. Kunne du ikke skrevet slik isteden spurte jeg? Det ligger mye bedre i hendene i dette omfanget og i dette tempoet! Jo det var en god ide sa han. Hvordan mener du? Kan du vise meg? Jo da, jeg viste og forklarte som om det skulle ha vært en marimbatime. Jeg følte når han gikk at dette måtte han jo ha lært mye av og gledet med til å få reviderte noter. Disse komponistene.

Han kom tilbake etter et par uker og vi nærmet oss turne på videregående skoler samt solokonsert på Ultimafestivalen. Han spurte om jeg kunne ta med noen høytalere og en mikser, og jo da jeg skulle uansett spille et verk som krevde lydspor fra CD så det var i orden. Har du noen mikrofoner? Nja, kanskje men visste ikke helt hva han tenkte på. Jeg ønsker å få signal inn i min datamaskin. Å ja, men det vet ikke jeg hvordan vi skal få til. Ikke et spesielt godt utgangspunkt. Men vi koblet sammen bokser og kabler og testet og testet. Til slutt kom det lyd ut! Nå kan du spille del 1. OK jeg leste noter og prøvde etter beste evne å få det til. Hør nå! Kult! Jeg la på litt effekt, har du testet det før? Han instruerte: Litt fortere, litt sterkere, mer variert. Kan du ikke bare improvisere noe? Og dette ble et vendepunkt. Jeg kan ikke improvisere, jeg kan spille litt fritt over rytmikken og bytte tonehøyder, og dette gjorde jeg på disse konsertene. Jeg leste noter etter beste evne og prøvde å lage mer ut av det etter instruksjoner fra Peter. Han hentet marimbalyden inn i sin laptop og sendte det ut bearbeidet i tillegg til å spille av lydfiler samtidig som jeg spilte. Dette føltes kult! Men veldig fremmed. Dette måtte vi jobbe mer med og energien hos oss begge var super! Responsen fra publikum var også positiv. Video fra fremførelsen av Peter Tornquist www.quartertonemarimba.com/video/tornquist/ub_05.flv

Neste runde var kollegakonsert på NMH i november.

Gjennom samtaler etter første runde ønsket vi å gå videre med å få en rolig flytende del på plass til neste fremføring. Vi ønsket en hale på aktiviteten i del A og B. Del C

skulle bestå av noen tremoloer og en friksjonsdel som avslutting. Dette jobbet vi intenst med og Peter instruerte meg i ting han ønsket og jeg prøvde å realisere dette. Han kom med akkorder som jeg kunne spille i del C, og vi valgte ut 5 som låt bra og droppet resten. Han spilte en lydfil som jeg kunne høre på til inspirasjon. Kan du få til noe slikt?

Peter ønsket friksjonslyder. Jeg fant frem metallting som tamtam, cymbaler og en granathylse. Granaten ville han ha. Han ville at jeg skulle gnu på, slå på den. Det skulle være abrupt og kantete: Hva om vi nærmikker denne og kjører den gjennom et filter? Han spilte fra sin laptop og vi fungerte som et lite

band.www.quartertonemarimba.com

Konserten gikk bra og vi gikk et steg videre etter en periode med modning og refleksjon. Hvordan skal jeg få dette til å bli bedre? Hva er kult å høre på? Hvordan kan jeg strekke dette ut? Hvordan kan jeg bygge opp mot dette punktet?

Neste mulighet var Vinterlydfestivalen januar 2006. Vi jobbet med innhold i del C, fraser og akkorder, samt å ta tak i en tankerekke. Min mulighet for å interagere var basert på "cue" fra Peter på hvor vi var. Jeg spilte og følte meg tom, men kunne ikke gå videre før Peter var klar. Dette ble for meg et stort problem på dette tidspunktet. Hvordan kunne jeg ta over styringen av timing? Det et startet en lang vei inn i musikkteknologiske utfordringer..

Kunne vi bruke MIDI trommer til å sette i gang filer? Kunne jeg kjøpe meg en laptop som kunne gjøre det samme som den Peter jobbet med? Hvilket software var best egnet? Hvilket lydkort skulle jeg velge? Hvordan virket slike programmer? Kunne jeg spille med maks fokus samtidig som jeg skulle styre lyd og interagere.

Vi startet med å finne en gammel MalletKAT og fikk hjelp til å finne ut hvilke signaler den sendte ut og koblet dette sammen med Peters laptop. Jeg skulle på noen seksjoner slå på en pad, som igjen startet en konkret lydfil. En veileder snublet i MIDI kablen på vei inn på scenen i all sin entusiasme, så dette fikk vi bare prøvd på generalprøven. Jeg prøvde også på å projisere et videobilde av det jeg spilte på marimbaen opp på veggen. Dette kom fra spørsmålet med om det var mulig å få bedre innsyn som publikum når jeg spilte på instrumentet. Vi startet å finne en form for å kommunisere om musikk og musikkteknologi.

Jeg ville videre fort! Dette ble viktig for meg. Peter brukte lydprogrammet Ableton Live til alt dette som låt moro. I tillegg en lydmodul fra Lexicon som laget effekter. Dette kjent han til fra samarbeidet med improvisasjonsmusikeren Arve Henriksen.

I løpet av februar lærte jeg meg programmet og vi satte dette opp på min laptop med lydkort. Vi brukte en effektprosessor fra Lexicon i tillegg, og jobbet med musikalsk innhold. Mer liv, bedre retning på improvisasjonene, lekte med materialet og presset meg til å være kreativ og å slippe meg fri fra notasjonsrammen. Jeg gjennomførte 30 skolekonserter og flere kveldskonserter og noen presentasjoner av verket og prosessen i løpet av våren. Interaksjonen utviklet seg. Jeg kunne sette opp programmet slik at jeg hadde kontroll på hva som kom ut til enhver tid. Jeg kunne starte og stoppe lydfilene slik at jeg kunne avgjøre timingen på delene, men ikke konkret hva som kom ut. Jeg kunne justere dynamikk fra fremføring til fremføring. Jeg kunne starte og

leke med materialet. Jeg følte virkelig at dette var mitt verk også, ikke bare komponistens. Friheten til å spille nærmet seg.

I tillegg jobbet jeg med et formidlingsprosjekt med video. Kunne jeg få bildet av meg selv opp på et lerret bak marimbaen? Etter mye om og men fant jeg en videomikser og 4 kameraer som ga meg denne muligheten. Jeg lærte meg noen av funksjonene og brukte disse til å improvisere frem noen elementer som fungerte i løpet av samme periode. Dette verket passet særdeles godt på grunn av den åpne formen. You-tube og generell videoanimasjon var i full fart inn på scenen som det ~~mye~~ så dette gikk rett inn i et mer moderne uttrykk. Jeg fikk enda et element inn i improvisasjonen i tillegg til å spille. Kapasiteten min ble utvidet, men nye problemstillinger oppsto. Det visuelle vil automatisk tiltrekke seg oppmerksomhet for de fleste som opplever konserten. Det kan lett virke som støy som hindrer publikum i å oppleve musikken, men for flertallet virket dette eksperimenttelt og overbevisende på dette tidspunktet. Jeg fokuserte på å gjøre det abstrakt og ved hjelp av få og enkle virkemidler lage et forløp som ga publikum et bilde av det å spille marimba som er nærmere utøverperspektivet. I tillegg tenkte jeg på: Hva ser kult ut? Hvordan fungerer dette? Hva er gøy å følge med på? Hvordan blir helheten? Dette brakte meg videre på mange felter og min uttrykkspalett utvidet seg. Hva skjer med musikken når det kommer et bilde i tillegg? Hvordan løser man de konkrete utfordringene med forsinkelser i bilde og skifting av kameravinkler når man skal gjøre alt selv?

På slutten av våren spilte vi inn stykket i studio i 5.1-formatet som dokumentasjon. Prosessen ble så interessant at vi fortsatte med å fremføre verket. Dokumentasjonen ble kun en del av prosessen. Erfaringene med å klippe sammen en versjon åpnet opp enorme muligheter og bevisstheten som oppsto om klangkvalitet og form måtte tas vare på. Jeg spilte et forløp og vi hørte på det. Peter responderte og jeg responderte på det vi hørte og vi opparbeidet oss et språk og en forståelse av hvor vi ville. *Dersom jeg gjør sånn, ville ikke det være kult? Kan du ikke prøve å være mer utagerende her? Slipp deg løs! Sånn ja, mer av det! Synes du ikke at dette fungerer bedre enn dette mot dette?* For utenforstående sier dette kanskje ingen ting. Men for oss på innsiden av musikken og prosessen var det fruktbart. Vi kommuniserer med følelser, intuisjon og personlig estetikk som er avhengig av tid og sted og personlige preferanser. Og på dette tidspunktet i vår felles prosess kommer Peter Tornquist og jeg til dette punktet. Over ett år etter at prosessen startet. Nå kan vi virkelig starte jobben.

I dette sporet kjørte vi videre hele høsten med konserter og videreutvikling av kvalitet på lyden, format for avspilling, storformen på verket. På detaljer som litt mer rytmisk variasjon, litt mer groovey tanke her, litt mer svevende følelse, tonevalg og tilstedeværelse.

Vi fremførte dette på den offisielle åpningen av NMH i august og på Peters avslutningskonsert i oktober samt Rikskonserten Klæssisk kløbb på Betong i Oslo.
www.quartertonemarimba.com/video/tornquist/Tornquist_NMH_festkonsert_august_06.flv

I løpet av denne fasen fikk vi en mengde erfaringer og stykket sto nå som ferdig for oss i en versjon vi kunne stå for. Peter skulle jobbe med en notasjonsnøkkel og jeg skulle dokumentere mine ideer og tanker, samt det tekniske oppsettet. Våren 2007

laget vi en artikkel om prosessen og presentere prosjektet på nasjonal musikkforsker konferanse om interaksjon mellom utøver og komponist, samt interaksjon mellom utøver og teknologi. I august jobbet vi med en ny musikalsk del til denne anledningen. Jeg hadde i løpet av våren jobbet mye med musikkteknologi. Jeg hadde eksperimentert med sensorer og programvare. Lyttet til mye musikk og utviklet et mål for min utøvende virksomhet som jeg visste Peter hadde forutsetninger for å bidra til. Jeg ville gjerne gjøre noe mer radikalt. Hva om du kommer med en bakgrunnsfil, så tar vi det derfra. Jeg responderer kun på det audiovisuelle ut fra mine forutsetninger. Jo da, Peter kom med noen filer. Hva synes du om denne? Eller denne? Etter litt lytting kom fant vi en god. Med en gang jeg hørte den sa jeg: Den digger jeg, Yes, dette blir kult. Jeg følte at den var innbydende og laget en atmosfære jeg kunne forholde meg til. Ideene flommet over og jeg benyttet meg av stemmen, bue på marimbaen, metallinger og effekter i massevis gjennom datamaskinen. Og vips, så var vi på vei videre! Dette må vi gjøre mer! Muligheten kom i november med to konserter. Gjennom gjentatte samtaler kom vi frem til en del ting vi ønsket å realisere. Mer kontroll over lydfilene, mer kontroll over effektene, bedre lyd i marimbaen, et mer utstrekkt materiale, deler som flyter, mulighet til å sample live, og digitale instrumenter for å dra det mot et mer elektronisk uttrykk. Vi satte av en uke. Bestilte inn MIDI kontroller, fikk på plass fotpedaler, lærte oss å bruke midi-instrumentene i Ableton Live, IMPULSE og SIMPLER. Vi skrudde og lekte med materialet for å få det til å låte kult og tok vare på de tingene vi syntes fungerte. Vi jobbet med form og proporsjoner. Linjer og oppbygging, men aller mest ro og sparsommelighet. Stykket til nå hadde vært intenst og aktivt og passet min personlighet bra. Men nå ønsket jeg å utvikle min evne til å holde fokus og lage små ting interessant. Peter fremsto nå som min *aachi* i større grad en komponist med egne ambisjoner. Han ga meg rom til å spørre og til å lete etter det jeg syntes var estetisk interessant og bidro til å forløse ideer. Han ~~la~~ meg opp og oppmuntret meg til å prøve slik og slik, og kom med refleksjoner om min musikalitet og mine ambisjoner og hva han trodde jeg lette etter.

Dette resulterte i en fremføring på NMH i november i Lindemansalen. Jeg gikk inn og følte at dette skulle bli gøy. Jeg følte at alt lå til rette for å få det til å klaffe. Jeg stolte på lydmannen. Jeg stolte på at jeg skulle kunne spille på disse instrumentene og få det til å låte kult. Jeg stolte på at dette var holdbart å spille for folk. Jeg følte meg vel og selvsikker. Utrykket fremsto som moderne og gjennomarbeidet og min holdning var preget av ro og fokus. Jeg følte at dette var meg på mitt beste her og nå, over to år etter at vi startet prosessen.

www.quartertonemarimba.com/video/tornquist/tornquist_november07.flv

Vi var tilbake til musikken i fokus, vi hadde fått på plass teknologiske virkemidler til å realisere våre mål. Jeg hadde fått musikalske erfaringer som gjorde meg i stand til å løse utfordringene i arbeidsprosess og kunstnerisk uttrykk. Vi hadde definert våre roller og skapt kjennskap og respekt til våre styrker og svakheter på et personlig plan, slik at vi kunne kommunisere i en slik prosess.

Vi jobber nå med et verk til Tromsø symfoniorkester høsten 2008. Denne prosessen og det musikalske materialet vil være en verdifull erfaring.

Dette har vært et godt prosjekt for å utvikle musikkteknologi med utgangspunktet:
hva kan vi få ut av denne effekten, hva kan vi bruke denne dingsen til.
Hvilke tekniske løsninger kan hjelpe oss å realisere dette musikalske ønske?
Et godt prosjekt for å lære seg en komposisjonsprosess
Et godt prosjekt for å lære en komponist å kjenne
Et godt prosjekt for å utvikle spilleteknikk.
Et godt prosjekt for å finne sin egen musikalske identitet.

De fleste versjonene av verket, blogg og et kart over delene ligger på nettstedet.